

Dr. Gr. Pečjak: **Katoliški verouk** za višje razrede srednjih šol. Druga knjiga. Resnice katoliške vere. Cena vezani knjigi K 2'80. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1909.

Alojzij Stroj: **Liturgika**. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške Cerkve. Cena vezani knjigi K 1'40. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1907.

Toliko šolskih knjig je založila samo Katoliška Bukvarna, skoraj vse v enem letu. S tem si je pridobila veliko zaslugo za poslovenjenje naših srednjih šol. Lahko tedaj trdimo, da bi brez požrtvovalnosti Katoliške Bukvarne marsikatera gori navedenih učnih knjig letos še ne mogla zagledati luči sveta. O marsikateri, zlasti o poslednje navedenih knjigah za verouk, bi radi izpregovorili obširneje, toda nam ne dopušča prostor. Upamo, da se najde prilika pozneje. Za sedaj častitamo samo gospodom pisateljem in založniku in želimo vsem mnogo uspeha pri kulturnem in izobraževalnem delu za mili narod slovenski.

Dalje sta izšli:

M. Pirc: **Zgodovina starega veka** za višje razrede srednjih šol. Cena vezani knjigi K 2'60. Založilo „Društvo slovenskih profesorjev“. Ljubljana 1909.

Anton Jeršinovič: **Livijev komentar**. Ljubljana 1908. Založilo „Društvo slovenskih profesorjev“. *Dr. L. L.*

Dr. K. Capuder: **O luteranstvu na Goriškem**. (Letno poročilo drž. gimnazije v Gorici, 1909.) Str. 1—29. — Ta razprava se nam zdi važna dovolj, da jo posebej omenjamo. Za slovstveno zgodovino važni so nekateri novi podatki o Trubarju. Za našo politično zgodovino tako važna doba protestantskega gibanja je obdelana v njej od nove strani in na podlagi doslej še nerabljenih virov. Izobraženejši mladini bo služila ne samo v prijetno in poučno berilo, ampak tudi za vzor, kako se pišejo temeljite znanstvene razprave.

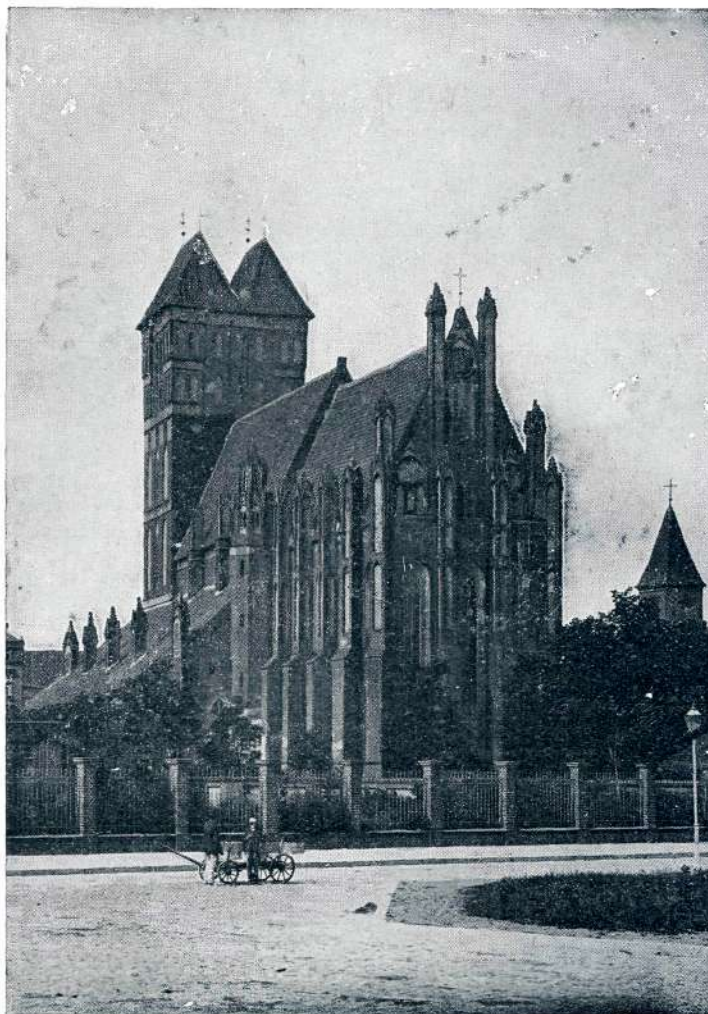
Dr. J. Arnejc: **De origine et vi vocis „tamen“**. Posebni odtisk iz letnega poročila c. kr. drž. gimnazije v Mariboru. L. 1909. — Slednjič omenjamo še to latinsko razpravo našega rojaka, ki se odlikuje po svojem jedrnatem jeziku in pregnantnem izražanju. Moderni jeziki v tem oziru pač ne dosegajo latinščine.

□□□□

Hrvaška.

Dr. Mihajlo Nápotnik: **Sveti Pavao, apostol svijeta i učitelj naroda**. Njegovo življenje in delovanje. Opisao dr. Mihajlo Nápotnik, knez i biskup lavantinski. Pokrvačio Marko M. Majević. Preštampano iz „Katoličkoga lista“. Cena K 1'20. — Veseli in ponosni smemo biti, da je krasno delo našega slovenskega vladike zagledalo luč sveta tudi v hrvaškem

prevodu. Nápotnikova razprava o svetem Pavlu spada med najboljša dela, kar se jih je na tem polju sploh kdaj napisalo, in je pravi vzor, kako se pišejo dobre hagiografije. Brez vsiljivega moraliziranja govore neprenehoma samo viri in nam kažejo velikega apostola v vsej njegovi postavi. Razprava je oprta na široko podlago in nam slika svetega Pavla v zvezi z

STOLNA CERKEV V TORUNJU

vem tedanjim kulturnim in duševnim razvojem človeštva. Naj bi bil ta prevod nov kamen k praktični kulturni vzajemnosti Slovencev in Hrvatov!

□□□□

Slovaška.

Tá zem vábna . . . Povest. Napisala Timrava. Odtisk ze „Slovenských Pohľadov“. Turč. Sveti Martin. Tlačon a nákladom knihtlačarského účastinarského spolku. Str. 32. Cena 24 v. — Slovaška pisateljica Timrava je vstopila na književno polje pred dvanajstimi leti. Njen prvi spis pod naslovom „Pomocnik“ je izšel v mesečniku „Slovenské Pohlady“ (XVI. letnik).

Timrava je prišla v slovaško književnost kot dovršen talent; o njej se ne more reči: v tem spisu se začenja njen razvoj in v onem se že kaže kot dovršena pisateljica. Vsi njeni spisi so dobri in predvsem izvorni. Timrava ima svoj način opisovanja, svojo dikcijo, ki

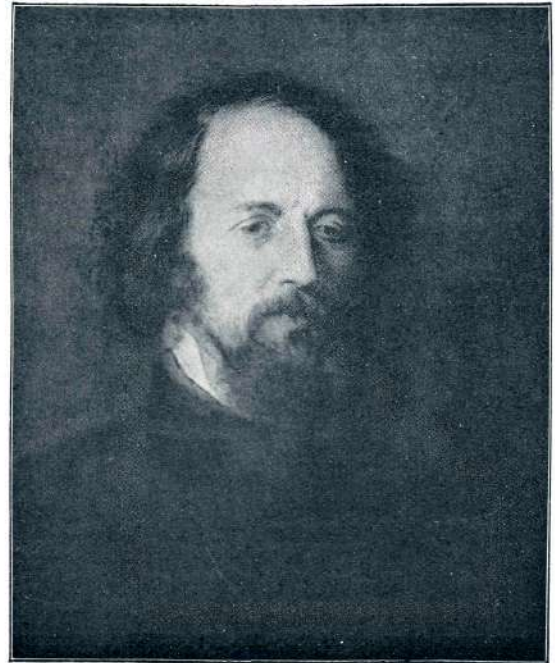
ALFRED ROCKEFELLER
najbogatejši mož na svetu

pa je malo vzletna, tuptam težka, in je po mojem mnenju edina napaka njenih povesti. Ako bi njen jezik bil bolj gladek, lahek, bi bili spisi Timrave pravi biseri v slovaškem slovstvu . . . Snov svojim povestim črpa iz domačega slovaškega življenja; značaje, tipe, karikature, situacije riše tako, da čitatelj vidi pred seboj pravo resničnost. Timrava ne zajemlje iz svoje notranjosti, ne išče v njej analogije. V njenih povestih nastopajo ljudje dobri in hudobni; njih življenje je preprosto, kakor pač je življenje ljudi, živečih v tihih vaseh. Umetnost Timrave ni da bi navduševala; ona vabi k sebi tiste, ki ljubijo življenje z vsemi raznovrstnimi malenkostmi, ki so prijatelji resnice in resničnosti. Najnovejša povest izpod peresa Timrave „Tá zem vábna . . .“ ima moralno in umetniško vrednost. Povestica je zdravilo zoper izseljevalno bolezen Slovakov, je dokaz slovaškega preganjanja in iz preganjanja izvirajočih zmot. Čitatelj se kar čudi, kako more takšno, domovini zvesto ljudstvo hoditi v tujino, ki je polna nevarnosti in negotovosti. Ako se bo povestica čim največ med slovaškim ljudstvom razširila, ni dvomiti, da doseže svoj namen, da omejuje izseljevanje Slovakov iz domovine.

Spisy Mikuláša Št. Ferienčika. I. „Jedlovský učitel.“ Povest zo života Slovákov. Turč. Sv. Martin. Str. 184. S podobiznou autora. Cena 70 v. — Mikuláš Št. Ferienčík spada k starejšim slovaškim pisateljem; njegovi dobri spisi so že skoraj pozabljeni. Zato je slovaško tiskovno in zalagateljsko delniško društvo začelo izdajati zbrane spise tega dobrega, napol pozabljenega pisatelja. Prvi zvezek je predkratkim izšel. M. Ferienčík je uredoval v Budimpešti „Peštbudinské Vědomosti“, spisal je več povesti in veseloigro „Pravda predsa zvířazi“. Ferienčík je pisal sveže, zabavno; njegovo pripovedovanje je neprisiljeno, tendenca plemenita. Poučeval je, kratkočasil in povzdigoval. Povest „Jedlovský učitel“ ima vse prednosti njegovega spretne pisateljskega peresa.

Sobrané díela Svetozára Hurbana Vajanského. Tlačon a nákladom knihtlačiarského učasti-

narského spolku v Turč. Sv. Martině. I., II., III., IV. in V. svázok. — Slovaško tiskovno društvo se je lotilo kulturnega dela; začelo je namreč v sedanjih za slovaško književnost neprijaznih razmerah izdajati zbrane spise najboljšega slovaškega sodobnega romanopisca Svetozára Hurbana Vajanskega. Spisi izhajajo v krasni obliki in jih je že izšlo pet obširnih zvezkov, ki obsegajo samo daljše romane; pride pa na vrsto vse, kar je sloviti pisatelj spisal: potopisi, verzi in novele. — Vajanský je v svojih romanih in povestih odličan predstavitelj slovaške inteligence iz dobe prvih poizkusov tistega avstro-ogrškega dualizma, ki je ogrske narodnosti na rokah in nogah zvezane izročil madžarskemu despotizmu na milost in nemilost. Vajanský riše vse lepe strani le-te inteligence, ne taji pa tudi njenih napak in njene pasivnosti. Njegova mesteca, gradovi in vasi so opisane natančno po turgenevskem načinu. Spisi Vajanskega niso objektivno-umetniški, ampak so naravnost tendenčni; oni pripovedujejo, se bojujejo, opominjajo in svaré. Osebe Vajanskega so v resnici žive, iz mesa in krvi; njih dušeslovna stavba je brez napake, tuptam naravnost virtuozna. Vajanský je sicer protestant, ali globoko krščanski duh brez vsakega, tudi najmanjšega sovraštva do katoliške Cerkve, resničen konservatist, kateremu so svete reči nedotakljive, ki ne dovoljuje, da bi moderna veda razdirala od pradedov podedovane svetinje; ni izmed onih, ki bi po čisto fizioloških in bioloških pojavih

ALFRED TENNYSON

razlagali vse to, kar so naši pradedje smatrali za nadzemeljsko. In to je menda vzrok, da ponekod Vajanskega prezirajo, moža, ki je preganjanje in ječo pretpel za svoj narod.

Básne Jána Hollého. Svázok I. Turčianský Sv. Martin. Vydami knižkupecko - nakladatelského